

Jozefmaria Escrivá

Christus komt langs

Homilieën

Jozefmaria Escrivá

Christus komt langs

Homiliën

In het Nederlands zijn de werken van de H. Jozefmaria uitgegeven door Stichting De Boog, als volgt:

Christus komt langs (voorheen *Als Christus nu langs komt*), 2013.

De heilige Rozenkrans, 1986.

De Kruisweg, 1984.

De liefde tot de Kerk, 1994.

De Smidse, 1999.

De Voor, 1990.

De Weg, 1989.

Gesprekken met Mgr. Escrivá, 1991.

Vrienden van God, 1994.

Oorspronkelijke titel: *Es Cristo que pasa*

© Fundación Studium, 2001

© 2013 Nederlandse uitgave

STICHTING DE BOOG

Amsterdam

Correspondentie-adres:

Herenstraat 41, 3512 KB Utrecht

e-mail: info@deboog.nl internet: www.deboog.nl

Omslag: veertiende-eeuws fresco in het Servisch Orthodoxe klooster Visoki Dečani (in Metohia, Kosovo), dat Jezus voorstelt terwijl Hij water in wijn verandert op de bruiloft te Kana.

Afbeeldingen: de afbeeldingen zijn afkomstig uit het Getijdenboek van Katharina van Kleef, dat vervaardigd is in de Noordelijke Nederlanden, ca. 1430-1440.

ISBN 97890.6257073.5

NUR 711

De christelijke roeping

Homilie gehouden op 2 december 1951

Eerste zondag van de Advent

1. We staan aan het begin van het liturgisch jaar en het openingsgebed van de Mis nodigt ons uit tot een overweging die nauw samenhangt met het begin van ons christelijk leven: de roeping die wij hebben ontvangen. *Vias tuas, Domine, demonstra mihi, et semitas tuas edoce me*, Heer, toon mij uw wegen, leer mij uw paden kennen.¹ Wij vragen de Heer om ons te leiden en ons zijn voetsporen te laten zien, zodat wij tot de volheid van zijn geboden, tot de liefde kunnen komen.²

Ik denk dat jullie, als je aan de omstandigheden denkt die invloed hadden op je besluit om uit het geloof te gaan leven, Onze Lieve Heer, net zoals ik, heel dankbaar zullen zijn en er ook van overtuigd zullen zijn dat dit geen eigen verdienste is, en dat is geen valse nederigheid. De meesten van ons hebben als kind van onze christelijke ouders geleerd hoe we moeten bidden. Later hebben docenten, vrienden en kennissen ons op allerlei manieren geholpen om de Heer niet uit het oog te verliezen.

Open je hart voor Jezus en vertel Hem je persoonlijke geschiedenis. Ik wil niet generaliseren, maar misschien was het een vriend, een gewone christen zoals jij, die je op een dag een groots en nieuw panorama liet ontdekken. Nieuw, maar toch zo oud als het evangelie. Hij maakte je attent op de mogelijkheid om Christus van dichtbij te volgen, om een apostel van apostelen te worden. Misschien was het toen met je rust gedaan en kreeg je die pas terug in de vorm van een diepe vrede toen je uit vrije wil *ja* hebt gezegd tegen God. Dat deed je om een heel bovennatuurlijke reden: omdat je het wilde. Toen kwam

1 Ps 24, 4.

2 Zie Mt 22, 37; Mc 12, 30; Lc 10, 27.

die vreugde, die sterke, blijvende vreugde, die alleen maar verdwijnt als je van Hem wegloopt.

Ik spreek niet graag van uitverkoren en bevoorrechte mensen, maar Christus doet dat wel en Hij is degene die kiest. Het is de taal van de heilige Schrift: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti.*³ Hij heeft ons uitverkozen vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig zouden zijn, zegt de heilige Paulus. Ik weet dat deze gedachte je niet hoogmoedig maakt, dat je niet zult denken dat je beter bent dan anderen. Maar in deze uitverkiezing is je roeping geworteld en die moet de basis van je nederigheid zijn. Is er ooit een monument opgericht voor de penselen van een groot schilder? Ze hebben ervoor gediend om meesterwerken te maken, maar de verdienste ligt bij de kunstenaar. Wij christenen zijn niet meer dan werktuigen van de Schepper van de wereld, van de Verlosser van alle mensen.

De apostelen waren gewone mensen

2. Het doet mij goed aan een gebeurtenis te denken die in de bladzijden van het evangelie tot in detail wordt verteld: de roeping van de eerste twaalf. Laten we daar rustig over nadenken en hulp vragen aan deze heilige getuigen van de Heer om Christus te kunnen volgen zoals zij dat deden.

De eerste apostelen, voor wie ik een grote liefde en devotie heb, waren naar menselijke maatstaven heel gewone mensen. Hun maatschappelijke positie was die van vissers, behalve Matteüs. Die had waarschijnlijk een goed inkomen waar hij afstand van deed toen Jezus hem dat vroeg. Ze leefden van de ene dag op de andere en moesten 's nachts zwoegen om in hun onderhoud te voorzien.

3 Ef 1, 4.

Maar de maatschappelijke positie is niet het belangrijkste. Zij waren niet ontwikkeld en als het om bovennatuurlijke zaken ging, niet bijzonder intelligent. Zelfs de eenvoudigste voorbeelden en vergelijkingen begrepen ze niet en ze moesten zich tot de Meester richten met de vraag: *Domine, edissere nobis parabolam*, Heer, verklaar ons de gelijkenis.⁴ Wanneer Jezus met een beeldspraak een toespeling maakt op het zuurdeeg van de Farizeeën, denken ze dat Hij hun een verwijt maakt omdat ze geen brood hadden gekocht.⁵

Ze waren arm en onwetend, maar niet eenvoudig of bescheiden. Met al hun beperkingen waren ze eerezuchtig. Dikwijls maakten ze ruzie over wie de grootste zou zijn wanneer – zoals zij dat opvatten – Christus op aarde het koninkrijk Israël zou stichten. Ze wonden zich op en redetwisten met elkaar terwijl het belangrijke moment naderde waarop Jezus zich bij de intimiteit van het Laatste Avondmaal voor de mensheid ging offeren.⁶

Geloof? Weinig. Jezus zegt het zelf.⁷ Ze hadden Hem doden zien opwekken, mensen van allerlei ziekten zien genezen, brood en vissen zien vermenigvuldigen, stormen tot bedaren zien brengen, duivels zien uitdrijven. Toch is de heilige Petrus, die als hoofd was uitgekozen, de enige die meteen antwoordt: *Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God*.⁸ Maar het is een geloof dat hij op zijn manier interpreteert en daarom permiteert hij het zich om tegen Jezus in te gaan, om te voorkomen dat Hij zich zou overleveren voor de verlossing van de mensen. En Jezus moest hem antwoorden: *Ga weg satan, terug! Ge zijt Mij een aanstoot, want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil*.⁹ Petrus was te menselijk in zijn denken, luidt het

4 Mt 13, 36.

5 Zie Mt 16, 6-7.

6 Zie Lc 22, 24-27.

7 Zie Mt 14, 31; 16, 8; 17, 19; 21, 21.

8 Mt 16, 16.

9 Mt 16, 23.

commentaar van de heilige Johannes Chrysostomus, en daarom meende hij dat die dingen – Christus' lijden en sterven – Hem onwaardig en daarom verwerpelijk waren. Daarom wijst Jezus hem terecht en zegt: *Nee, lijden is niet beneden Mijn waardigheid. Jij denkt zo omdat je naar menselijke maatstaven oordeelt, naar het vlees.*¹⁰

Waarin onderscheidden die mannen van weinig geloof zich dan? Misschien in hun liefde voor Christus? Ze hielden zonder twijfel van Hem, tenminste met hun woorden. Soms lieten ze zich door hun enthousiasme meeslepen: *Laten wij óók gaan, om met Hem te sterven.*¹¹ Maar toen het erop aankwam namen ze allemaal de vlucht, behalve Johannes die Hem echt en met daden liefhad. Alleen die jongeman, de jongste van de apostelen, bleef bij het kruis. De liefde van de anderen was niet sterk als de dood.¹²

Dat waren de leerlingen die Jezus had uitgekozen. Zó koos Hij ze en zó gedroegen zij zich voordat ze vervuld van de heilige Geest pijlers van de Kerk zouden worden.¹³ Het zijn gewone mensen, met gebreken en zwakheden, met meer woorden dan daden. Niettemin riep Jezus hen om vissers van mensen te worden,¹⁴ medeverlossers, bedienaars van Gods genade.

3. Zo ongeveer is het ook ons vergaan. Het zal ons weinig moeite kosten om in onze familie en onder vrienden en kennissen – om het immense panorama van de wereld maar buiten beschouwing te laten – heel wat mensen te vinden die het meer waard zijn dan wij om door Christus geroepen te worden. Mensen die eenvoudiger zijn, geleerder, invloedrijker, belangrijker, dankbaarder, edelmoediger...

Als ik daaraan denk schaam ik me. Maar ik ben me er ook van bewust dat onze menselijke logica geen verklaring

10 *In Matthaëum homiliae* 54, 4 (PG 58, 537).

11 Joh 11, 16.

12 Hnd 8, 6.

13 Zie Gal 2, 9.

14 Mt 4, 19.

heeft voor de werking van de genade. God zoekt gewoonlijk gebrekkige werktuigen uit zodat overduidelijk is dat Hij het is die het werk doet. De heilige Paulus denkt met een zekere schroom terug aan zijn eigen roeping: *Het laatst van allen verscheen Hij aan mij, de misgeboorte, de allerminste van de apostelen, niet waardig een apostel genoemd te worden omdat ik Gods Kerk heb vervolgd.*¹⁵ Dit schrijft Paulus van Tarsus, een man met een persoonlijkheid en een kracht die in de loop van de geschiedenis alleen maar groter lijkt te worden.

Wij zijn geroepen zonder enige verdienste van onze kant, zoals ik jullie zei, want aan de basis van onze roeping ligt het besef van onze ellende en de overtuiging dat het licht dat onze ziel verlicht – het geloof –, de liefde waarmee we liefhebben – de naastenliefde –, en het verlangen dat ons staande houdt – de hoop –, geschenken van God zijn die wij niet verdiend hebben. Als we niet nederiger worden zullen we het doel van de goddelijke uitverkiezing uit het oog verliezen: *ut essemus sancti*, onze persoonlijke heiligheid.

Vanuit de nederigheid kunnen we het wonder van onze goddelijke roeping beter begrijpen. De hand van Christus heeft ons uit een korenveld geplukt: de zaaier knijpt die handvol graankorrels fijn in zijn doorboorde hand, ze worden met zijn bloed doordrenkt. Dan strooit de Heer het graan met een brede armzwaai uit, opdat het door te sterven tot leven zal komen en door in de grond weg te zakken zich tot gouden aren kan vermenigvuldigen.

Het is tijd om wakker te worden

4. De eerste lezing van de Mis herinnert eraan dat we de verantwoordelijkheid als apostel in een nieuwe geest op ons

¹⁵ 1 Kor 15, 8-9.

moeten nemen, met enthousiasme en daadkracht. *Het uur om uit de slaap te ontwaken is reeds aangebroken. Thans is ons heil dichterbij dan toen wij tot het geloof kwamen. De nacht loopt ten einde, de dag breekt aan. Laten we ons dus ontdoen van de werken der duisternis, en ons wapenen met het licht.*¹⁶

Jullie zullen zeggen dat dit niet gemakkelijk is, en daarin hebben jullie gelijk. De vijanden van de mens zijn de vijanden van zijn heiligheid, en zij proberen het nieuwe leven waarin we ons met de geest van Christus willen bekleden, te doen mislukken. Ik ken geen betere opsomming van de obstakels voor de christelijke trouw dan die van de heilige Johannes: *concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae*, alles in de wereld is begeerte van het vlees, begeerte van de ogen, en hoogmoed.¹⁷

5. Met de begeerte van het vlees wordt niet alleen de ongeordende drang van onze zinnen in het algemeen bedoeld, of alleen de seksuele begeerte die geordend hoort te zijn en als zodanig niet slecht maar echt menselijk is, en geheiligd kan worden. Daarom spreek ik nooit over onzuiverheid, maar over zuiverheid, want de woorden van Christus zijn tot ieder van ons gericht: *Zalig zijn de zuiveren van hart, want zij zullen God zien.*¹⁸ Op grond van een goddelijke roeping zal de één deze zuiverheid in het huwelijk beleven en de ander zal van deze menselijke liefde afzien om uitsluitend en hartstochtelijk aan de liefde van God te beantwoorden. Zowel de één als de ander mag geen slaaf van de zinnelijkheid zijn, maar meester van zijn eigen lichaam en zijn eigen hart, om ze met offergeest aan anderen te kunnen geven.

Als ik over de deugd van zuiverheid spreek, voeg ik er altijd het woordje *heilig* aan toe. Christelijke zuiverheid, de heilige zuiverheid, is niet de hoogmoedige houding zich als

16 Rom 13, 11-12.

17 1 Joh 2, 16.

18 Mt 5, 8.

zuiver, onbesmet, te beschouwen. Het is veeleer ons besef dat we voeten van leem hebben,¹⁹ ook als de genade van God ons dag in dag uit ver houdt van de gevaren van de vijand. De nadruk waarmee sommigen bijna uitsluitend over dit onderwerp schrijven of preken, beschouw ik als een misvorming van het christendom; zij vergeten andere deugden die van wezenlijk belang zijn voor de christen en voor de relaties tussen de mensen.

De heilige zuiverheid is niet de enige en ook niet de belangrijkste christelijke deugd. Toch is zij onmisbaar om in de dagelijkse inspanning voor onze heiliging te kunnen volharden en zonder deze deugd is het onmogelijk zich aan het apostolaat te wijden. De zuiverheid vloeit voort uit onze liefde voor onze Heer aan wie we ons lichaam en onze ziel, onze vermogens en zintuigen hebben gegeven. Het is geen ontkenning, maar een blijde, positieve bevestiging.

Ik zei zojuist dat de begeerte van het vlees niet alleen de onregelde zinnelijkheid is, maar ook de gemakzucht, het gebrek aan inzet en de neiging om de gemakkelijkste, prettigste, kortom de weg van de minste weerstand te volgen, zelfs als we daarvoor concessies moeten doen aan onze trouw aan God.

Dit betekent dat we ons zonder meer overgeven aan de macht van een andere wet – de wet van de zonde – waarvoor de heilige Paulus ons waarschuwt: *Ik ontdek in mij dus deze wet: als ik het goede wil doen, dringt het kwade zich aan mij op. Mijn innerlijk schept behagen in Gods wet. Maar in mijn handelen ontwaar ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn rede, en die mij gevankelijk uitlevert aan de heerschappij van de zonde over mijn daden. Rampzalige mens die ik ben! Wie zal mij redden van dit bestaan ten dode?*²⁰ Luister naar het antwoord van de apostel: *Het is de genade van*

19 Da 2, 33.

20 Rom 7, 21-24.

God, door onze Heer Jezus Christus.²¹ We kunnen en moeten vechten tegen de begeerte van het vlees, want als we nederig zijn zal de genade van de Heer ons nooit ontbreken.

6. De andere vijand, schrijft de heilige Johannes, is de begeerlijkheid van de ogen, een diepgewortelde hebzucht, die alleen waarde hecht aan wat kan worden aangeraakt. Het zijn ogen die als het ware aan de aardse dingen blijven kleven en daardoor niet in staat zijn de bovennatuurlijke werkelijkheid te ontdekken. We kunnen de woorden van de heilige Schrift daarom toepassen op de zucht naar materiële goederen en ook op de vervormde visie waardoor alles om ons heen – de mensen, ons leven en onze tijd – alleen maar op een menselijke manier bekeken wordt.

De ogen van de ziel worden troebel. Het verstand denkt genoeg te hebben aan zichzelf om alles te begrijpen en meent God daarom niet nodig te hebben. Het is een subtiele bekoring die zich beroept op de vermogens van ons menselijk verstand dat we van God, onze Vader, gekregen hebben om Hem in vrijheid te kennen en lief te hebben. Wanneer het menselijk verstand eenmaal door deze bekoring wordt meegesleept, beschouwt het zichzelf als het middelpunt van het heelal en loopt het weer warm voor de valse belofte: *Ge zult als goden zijn*,²² en vol eigenliefde keert het de liefde van God de rug toe.

Zo kunnen we zonder meer in handen vallen van de derde vijand: de *superbia vitae*, de hoogmoed des levens. Daarbij gaat het niet alleen om gedachten van ijdelheid of eigenliefde die weer snel voorbij gaan, maar het is ook een situatie van absolute arrogantie. We moeten onszelf niet voor de gek houden: dit is de ergste van alle kwalen, de wortel van alle dwalingen. De strijd tegen de hoogmoed zullen we altijd moeten voeren, want zegt men niet heel treffend dat deze hartstocht pas een dag na

21 Rom 7, 25.

22 Gn 3, 5.

de dood sterft? Het is de hooghartigheid van de Farizeeër die nooit door God wordt gerechtvaardigd, omdat Hij bij hem op een barrière van zelfgenoegzaamheid stuit. Het is de arrogantie waardoor anderen worden geminacht, gedomineerd en slecht behandeld, want *waar trots is, daar is belediging en schande*.²³

De barmhartigheid van God

7. Vandaag begint de Advent. Het is goed dat we hebben stilgestaan bij de hinderlagen van de vijanden van de ziel: de ongeordende zinnelijkheid, de oppervlakkigheid, de dwaasheid van het verstand dat zich tegen de Heer verzet, de hoogmoedige trots die zowel de liefde voor God als voor de schepselen steriel maakt. Deze houdingen vormen een duidelijke hinderenis en ze hebben een buitengewoon verstorende invloed. De liturgie laat ons daarom smeken om de goddelijke barmhartigheid, zoals we in het openingsgebed hebben gedaan: *mijn God, tot U richt ik mijn geest; op U vertrouw ik, beschaam mij niet. Laat niemand die tegen mij is de spot met mij drijven, want al wie naar U uitkijkt, zal niet worden teleurgesteld*.²⁴ En in het gebed over de gaven zullen we opnieuw zeggen: *al wie naar U uitkijkt, zal niet worden teleurgesteld!*

Nu het ogenblik van onze redding nadert, is het troostend uit de mond van de heilige Paulus te horen dat *de goedheid en mensenliefde van God onze Heiland op aarde is verschenen, en Hij ons gered heeft, niet omdat wij iets goeds gedaan zouden hebben, maar alleen omdat Hij barmhartig is*.²⁵

Als je de heilige Schrift leest zul je voortdurend de barmhartigheid van God ontdekken: *zij vult de aarde*,²⁶ zij strekt zich uit

23 Spr 11, 2.

24 Ps 24, 1-2.

25 Tit 3, 4-5.

26 Ps 32, 5.

over al haar kinderen, *super omnem carnem*,²⁷ *ze is om ons heen*,²⁸ *zij gaat voor ons uit*,²⁹ *ze vermenigvuldigt zich*³⁰ om ons te helpen en *wordt steeds weer bevestigd*.³¹ God die voor ons zorgt als een liefhebbende vader, ziet in barmhartigheid op ons neer.³² Het is een *milde barmhartigheid*,³³ *aangenaam als een regenwolk in een tijd van droogte*.³⁴

Jezus vat de lange geschiedenis van de goddelijke barmhartigheid samen met de woorden: *zalig de barmhartigen, want ze zullen barmhartigheid ondervinden*.³⁵ En bij een andere gelegenheid: *Wees barmhartig, zoals uw hemelse Vader barmhartig is*.³⁶ Veel andere taferelen van het evangelie zullen ook een diepe indruk op ons hebben gemaakt, zoals Jezus' barmhartigheid voor de overspelige vrouw, de parabel van de verloren zoon, die van het verloren schaap, die van de schuldenaar die kwijschelding krijgt, de opwekking van de zoon van de weduwe van Naïn.³⁷ We hebben veel redenen om de verklaring voor dit grote wonder in de rechtvaardigheid te zoeken. De enige zoon van die arme weduwe is overleden, hij is degene die zin gaf aan haar leven en die haar op haar oude dag zou kunnen helpen! Maar Jezus doet het wonder niet uit rechtvaardigheid, Hij doet het uit medelijden, omdat Hij geraakt wordt door het menselijk leed.

We kunnen ons heel veilig voelen bij de barmhartigheid van de Heer! *Hij zal Mij roepen en Ik zal hem horen, want Ik ben barmhartig*.³⁸ Dat is een uitnodiging, een belofte die Hij zal nakomen.

27 Sir 18, 12.

28 Ps 31, 10.

29 Ps 58, 11.

30 Ps 33, 8.

31 Ps 116, 2.

32 Ps 24, 7.

33 Ps 108, 21.

34 Sir 35, 26.

35 Mt 5, 7.

36 Lc 6, 36.

37 Zie Joh 8, 1-11; Lc 15, 11-32; Lc 15, 1-7; Mt 18, 21-35; Lc 7, 11-17.

38 Ex 22, 27.

Laten we daarom vrijmoedig naderen tot de troon van Gods genade, om barmhartigheid en genade te verkrijgen en tijdige hulp.³⁹ Omdat de barmhartigheid van God ons beschermt zullen de vijanden van onze heiliging niets kunnen doen. En als wij door onze eigen schuld en zwakheid mochten vallen, dan zal de Heer ons redden en ons weer overeind helpen. Je had geleerd je plichten niet te verwaarlozen, te vluchten voor aanmatiging, te groeien in vroomheid, om geen gevangene te zijn van wereldse zaken en het eeuwige te verkiezen boven het tijdelijke. Maar omdat de menselijke zwakte je belet om vastberaden voort te gaan in een onbetrouwbare wereld, heeft de goede geneesheer je middelen voorgeschreven om niet te verdwalen en heeft de barmhartige rechter jou de hoop op vergiffenis niet geweigerd.⁴⁰

Het antwoord van de mens

8. Het leven van de christen speelt zich af in dit klimaat van de goddelijke barmhartigheid en in deze context doet hij zijn best om zich als een kind van zijn Vader te gedragen. Welke zijn nu de belangrijkste middelen om diepgang te geven aan de roeping? Ik zal je er vandaag twee noemen die als het ware de levende assen zijn waar ons christelijk gedrag om draait: geestelijk leven en leerstellige vorming, een grondige kennis van ons geloof.

Op de eerste plaats het geestelijk leven. Er zijn weinig mensen die begrijpen wat dat is! Ze denken daarbij al gauw aan de duisternis van een tempel, of zelfs aan de bedompte sfeer van sommige sacristieën. Al meer dan een kwart eeuw zeg ik dat het niet zo is. Ik heb het over het geestelijk leven van gewone christenen, die frisse lucht inademen in een open wereld en die Jezus voor ogen hebben op straat, op hun werk, in hun gezin en

³⁹ Heb 4, 16.

⁴⁰ H. Ambrosius, *Expositio Evangelii secundum Lucam*, 7 (PL 15, 1540).

in hun vrije tijd. Dat is toch een leven van voortdurend gebed? Voel je de behoefte niet om een mens van gebed te zijn waardoor het contact met God jou kan *vergoddelijken*? Dat is het christelijk geloof en zo hebben mensen van gebed het altijd begrepen. *Een mens wordt God*, schrijft Clemens van Alexandrië, *omdat hij bemint wat God bemint*.⁴¹

In het begin zal het moeite kosten. Je zult je moeten inspannen om je tot de Heer te richten en Hem te bedanken voor zijn vaderlijke en concrete goedheid. Maar geleidelijk wordt de liefde van God tastbaar – hoewel het niet om gevoelens moet gaan – en is zij een aanmoediging voor de ziel. Het is Christus die ons vol liefde achtervolgt: *Zie, ik sta aan de deur en klop*.⁴² Hoe staat het met jouw gebedsleven? Voel je in de loop van de dag het verlangen om rustig met Hem te spreken? Zeg je Hem dan niet: straks zal ik U dit of dat vertellen, straks ga ik er met U over praten?

In de tijd die wij voor het gesprek met onze Heer reserveren spreekt het hart zich uit, wordt onze wil gesterkt en ziet ons verstand met de hulp van de genade ons leven in een bovennatuurlijk licht. De vruchten daarvan zijn duidelijke, praktische voornemens om je te beteren, om attent te zijn en iedereen met liefde te behandelen, om je met het vuur van een goede sporter volledig in te zetten voor deze christelijke strijd van liefde en vrede.

Het gebed zal constant worden als het kloppen van het hart, als de polsslag. Zonder deze aanwezigheid van God is er geen sprake van contemplatief leven. En zonder contemplatief leven is onze inzet voor Christus weinig waard, want het zwoegen van de bouwlieden is tevergeefs als God het huis niet ondersteunt.⁴³

41 *Paedagogus*, 3, 1, 1, 5 (PG 8, 556).

42 Apk 3, 20.

43 Zie Ps 126, 1.

Het zout van de versterving

9. Om heilig te worden heeft de gewone christen geen habijt of ander uiterlijk teken nodig. Hij is geen kloosterling en hij trekt zich niet uit de wereld terug, omdat de wereld de plaats is waar hij Christus ontmoet. Hij onderscheidt zich door het innerlijke: door het voortdurend aanwezig hebben van God en door de geest van versterving. In feite gaat dit samen, want versterving is niets anders dan het gebed van de zintuigen.

De christelijke roeping is een roeping tot offer, tot boete en verzoening. We moeten eerherstel brengen voor onze eigen zonden – hoe vaak hebben we onze blik niet afgewend om God niet te hoeven zien! – en voor die van alle mensen. We moeten Christus van dichtbij volgen: *altijd dragen wij het sterven van Jezus in ons lichaam mee, zijn zelfverloochening, zijn lijden aan het kruis, want ook het leven van Jezus moet in ons lichaam openbaar worden.*⁴⁴ Onze weg is die van het offer, en in deze zelfverloochening zullen wij *gaudium cum pace*, vreugde en vrede vinden.

We kijken niet met een trieste blik naar de wereld. Sommige schrijvers van heiligenlevens hebben, misschien onbedoeld, de catechese een slechte dienst bewezen. Ze wilden hoe dan ook buitengewone dingen in het leven van Gods dienaren vinden, te beginnen met het huilen van de pasgeboren baby. Ze vertellen dat sommige heiligen als klein kind niet huilden en dat ze op vrijdag uit versterving geen moedermelk dronken... Jij en ik zijn gewoon huilend ter wereld gekomen en wij dronken aan de borst van onze moeder, zonder ons zorgen te maken over vasten- en onthoudingsdagen...

Maar met de hulp van God hebben wij geleerd om in de opeenvolging van schijnbaar eentonige dagen een tijd van echte boetedoening, *spatium verae penitentiae*, te ontdekken, en ons op zulke momenten voor te nemen om *emendatio vitae*, ons leven te

44 2 Kor 4, 10.

beteren. Dat is de manier om onze ziel open te stellen voor de genade en de ingevingen van de heilige Geest. Met die genade, herhaal ik, komen *gaudium cum pace*, vreugde, vrede en volharding op onze weg.⁴⁵

De versterving is het zout van ons leven. En de beste versterving is in de loop van de dag te strijden in kleine dingen: tegen de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en tegen de hoogmoed. Verstervingen die geen versterving voor anderen zijn, die ons helpen om meer attenties te hebben, meer begrip en een grotere openheid voor iedereen. Je hebt geen geest van versterving als je lichtgeraakt bent, als je alleen maar met je egoïsme bezig bent, als je dominant bent, als je geen afstand kunt doen van het overbodige en soms zelfs van het noodzakelijke, en als je humeurig wordt wanneer de dingen niet lopen zoals je had gedacht. Maar je hebt wel geest van versterving als je jezelf *alles voor allen* kunt maken, *om er zoveel mogelijk te winnen*.⁴⁶

Geloof en verstand

10. Door een leven van gebed en boete en door het besef van ons goddelijk kinschap worden wij omgevormd tot diepgelovige christenen en zijn we als kinderen tegenover God. De vroomheid is een deugd van kinderen. Als een kind zich wil toevertrouwen aan de armen van zijn vader, dan moet het zich klein en hulpbehoevend weten. Ik heb dikwijls gemediteerd over dit leven van geestelijk kind zijn. Het is niet de tegenpool van sterkte, want er is een sterke wil, rijpheid en een vastberaden en open karakter voor nodig.

45 *Gaudium cum pace, emendationem vitae, spatium verae poenitentiae, gratiam et consolationem Sancti Spiritus, perseverantiam in bonis operibus, tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus. Amen.* (*Breviarium Romanum*, voorbereidingsgebed voor de heilige Mis).

46 1 Kor 9, 22.

We moeten dus vroom zijn als kinderen, maar niet onwetend. Ieder van ons moet naar best vermogen het geloof serieus en wetenschappelijk bestuderen. En wat is dat anders dan theologie? En het resultaat daarvan is de vroomheid van kinderen en de grondige leer van theologen.

Onze inspanning om ons die theologische kennis – de goede en grondige *christelijke leer* – eigen te maken, komt allereerst voort uit het verlangen om God te kennen en lief te hebben, maar ook uit de belangstelling om de wereld, die het werk van de Schepper is, diepgaand te begrijpen. Steeds weer zijn er mensen die met het zo vaak gebruikte argument aankomen dat geloof en wetenschap, menselijke intelligentie en goddelijke openbaring, onverenigbaar zouden zijn. Ze kunnen alleen maar schijnbaar onverenigbaar zijn; dat gebeurt wanneer men de werkelijke inhoud van het vraagstuk niet begrijpt.

Als de wereld uit de handen van God is voortgekomen, als Hij de mens naar zijn beeld en gelijkenis heeft geschapen⁴⁷ en als Hij hem een vonkje van zijn licht heeft geschonken, dan is het aan de mens om – al kan dat nog zo moeilijk zijn – met zijn verstand de goddelijke zin⁴⁸ te achterhalen die de dingen van nature hebben. En in het licht van het geloof kunnen we door de werking van de genade ook hun goddelijke zin begrijpen. We hebben geen enkele reden om bang te zijn voor de wetenschap aangezien ieder wetenschappelijk onderzoek, als het echt wetenschappelijk is, in de richting van de waarheid gaat. En Christus heeft gezegd: *Ego sum veritas*⁴⁹, Ik ben de waarheid.

De christen moet honger naar kennis hebben. Alles, van de meest abstracte wetenschap tot het vakmanschap, kan en moet naar God voeren. Er is geen bezigheid die niet geheiligd kan

47 Zie Gn 1, 26.

48 Noot van de vertaler: de uitdrukking ‘goddelijke zin’ duidt op de bedoeling die God heeft met de realiteit van het menselijk leven – met de gebeurtenissen etc. – voor het eeuwige heil van de ziel.

49 Joh 14, 6.

worden, die geen drijfveer kan zijn voor onze eigen heiliging, en geen gelegenheid is om met God mee te werken bij de heiliging van de mensen om ons heen. Het licht van de volgelingen van Jezus mag niet verscholen zijn in de diepte van het dal, maar hoort op de top van de berg te schijnen, zodat *zij uw goede werken zien en uw Vader verheerlijken die in de hemel is.*⁵⁰

Op die manier werken is bidden. Op die manier studeren is bidden. Op die manier onderzoek doen is bidden. Uiteindelijk komt het daar altijd op neer: alles is gebed, alles kan en moet ons naar God brengen en onze innige verbondenheid met Hem voeden, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Elk edel werk kan gebed zijn en elk werk dat gebed is, is apostolaat. Op die manier groeit er in de ziel een eenvoudige, sterke eenheid van leven.

De hoop van de Advent

11. Meer wilde ik op deze eerste zondag van de Advent niet zeggen. We beginnen de dagen tot de geboorte van de Verlosser af te tellen. We hebben de realiteit van onze christelijke roeping overwogen. We hebben overdacht hoe de Heer op ons vertrouwt om andere mensen tot heiligheid te brengen, dichter bij Hem, hen te verenigen met de Kerk, en het Rijk van God naar het hart van alle mensen te brengen. De Heer wil graag dat wij ons geven, dat wij trouw zijn, toegewijd, liefdevol. Hij wil dat we heilig zijn, helemaal van Hem.

We kennen hoogmoed, zinnelijkheid, leegte en egoïsme, maar ook liefde, overgave, barmhartigheid, nederigheid, offer en vreugde. Je moet kiezen. Je bent geroepen tot een leven van geloof, hoop en liefde. Je mag niet lager inzetten en in een middelmatig isolement blijven steken.

Een tijdje geleden zag ik een arend die zat opgesloten in een

50 Mt 5, 16.

ijzeren kooi. Hij was vuil en was de helft van zijn veren kwijtgeraakt. Hij had een stuk rottend vlees in zijn klauwen. Toen vroeg ik me af wat er van mij terecht zou komen als ik de roeping die ik van God gekregen heb in de steek zou laten. Ik had medelijden met die eenzame, gekooide vogel die geboren was om hoog op te stijgen en recht in de zon te kijken. Ook wij kunnen opklimmen tot de *nederige hoogten* van de liefde tot God, van de dienst aan de mensen. Maar dan mogen er geen verborgen hoeken in onze ziel zijn waar de zon van Christus niet kan doordringen. We moeten alle zorgen die ons van Hem scheiden van ons afzetten: Christus in je verstand, Christus op je lippen, Christus in je hart, Christus in je werken. Dan zal je hele leven – je hart en je werken, je verstand en je woorden – vol zijn van God.

*Richt u dan op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing komt nabij,*⁵¹ hebben we zojuist in het evangelie gelezen. De adventstijd is een tijd van hoop. Het hele panorama van onze christelijke roeping, deze eenheid van leven die kracht put uit de aanwezigheid van God onze Vader, kan en moet een dagelijkse werkelijkheid zijn.

Laten we dit aan Onze Lieve Vrouw vragen en ons proberen voor te stellen hoe zij de maanden in afwachting van de geboorte van haar Zoon heeft doorgebracht. De Maagd Maria zal ervoor zorgen dat je een *alter Christus, ipse Christus* wordt: een andere Christus, Christus zelf!

51 Lc 21, 28.